

Normativní a speciální, nemocí podmíněné vývojové úkoly pro děti, mladistvé a mladé dospělé (Ortmann in Kalenbach 2000, s. 255)

<i>Vývojová období</i>	<i>Normativní vývojové úkoly</i>	<i>Speciální, nemocí podmíněné vývojové úkoly</i>
Rané dětství (0-3 roky)	Rozvíjí se vazby Říkat první slova a věty Ukazovat objekty Motorický vývoj Vytvářet senzomotorickou inteligenci Rozvíjet hru	Lehká svalová slabost Učit se ztížené chůzi Nedostatečně vyvinutá schopnost koordinace
Předškolní věk (3-6 let)	Rozvoj řeči Rozvíjet hru a fantazii Schopnosti hrubé a jemné motoriky Rozvíjet sebekontrolu Rozvíjet identitu pohlaví	Časté zakopávání a pády Omezení ve sportu (např. nemůže skákat) Motorické omezení při hře Narušená motorická sebekontrola Zvládnout narušení sebehodnocení Spolupráce při terapiích a léčbě
Školní věk (6-11 let)	Nabytí kulturních technik Setkat se s jednoduchými morálními rozdíly Akceptovat pravidla Rozvíjet sebevědomí Naučit se skupinové hře Ukázat připravenost k výkonu a zdatnost Rozvíjet kooperaci/sociální kompetenci	Vybudovat pozitivní sebekoncepci při funkční a pohybové ztrátě Překonat podstatné a těžké pohybové omezení Akceptace potřeby pomoci a závislosti na péči druhých Přijetí vozíku jako prostředku k pohybu Adaptace na elektrické psací a pracovní pomůcky
Raná adolescence (11-18 let)	Tělesný růst/pohlavní zralost Odpoutání se od rodičů Hra a práce ve skupinách Sbírat sexuální zkušenosti Budovat okruh přátel Adaptace vlastního konceptu Diferencovat morální vědomí	Poznat vlastní onemocnění a jeho průběh Akceptace postupujících pohybových omezení Psychické odpoutání se (odloučení) od rodičů při narůstající závislosti Přijmout vlastní časnou smrt jako realitu Rozvíjet strategie překonávání pro osobní „jiné bytí“ Orientace v životě a nalézání smyslu života s DSD Rozvíjet a formovat pohlavní identitu a sexualitu
Pozdní adolescence (18-21 let)	Realizovat nezávislost na rodičích Vybrat povolání a prodělat přípravu na povolání Partnerský život Upevnění a zvnitřnění morálních zásad	Akceptace úplné závislosti na péči a potřeby pomoci Vybrat si vhodné povolání vzhledem k postižení Aktivní spolupráce při terapiích a operacích (compliance) Udržet si pocit vlastní hodnoty a optimistický postoj k životu Překonat smutek vzhledem k unikajícím životním perspektivám
Raná dospělost (21-30 let)	Zahájit (přijmout) pracovní činnost Realizovat partnerství/sňatek Mít děti a vychovávat je Rozvíjet životní styl Další vzdělávání	Stabilizace sebekoncepce Život, který si sami určují, při 100% závislosti Udržet si důvěru v sebe sama a optimismus Rozvíjet strategie zvládání stresu (coping) Akceptovat umírání a smrt

(Český zdroj překladu Vítková 1998, s. 88–89)